KVĚTNÁ NEDĚLE

J 12,12-19

Dominica in palmis

Květná (palmová) neděle. Takto se dle starobylé tradice nazývá dnešní neděle. Připomíná se zde Ježíšův triumfální vjezd do Jeruzaléma, kdy mu vítající zástup kladl do cesty palmové ratolesti. V evropských podmínkách palmové ratolesti nahradily květy - proto „květná“ neděle. Ještě starší název této neděle ale zněl „pašijová“ (*de passione Domini* - o utrpení Páně); četl se pašijový příběh Ježíšovy křížové cesty. V širší křesťanské tradici tedy tato neděle odkazuje jak na Ježíšův slavnostní vjezd do Jeruzaléma, tak také na jeho utrpení, kterého zde za několik dní dojde. Obojí nádech zde cítíme. Dnešní text z Janova evangelia je plný radosti, protože Ježíš přijíždí jako král a je tak i radostně vítán a oslavován. A přece je tento radostný text zleva i zprava obklopen předpověďmi Ježíšova utrpení. Před Ježíšovým vjezdem bychom četli o tom, jak ho Marie pomazala drahou mastí. Ježíš říká, že ho pomazala k jeho pohřbu (12,7). A po Ježíšově vjezdu čteme o tom, jak je Ježíšova duše sevřena úzkostí, protože ví, co ho čeká (12,27). Tak radostná „květná“ i bolestná „pašijová“ neděle. Oba motivy jsou v evangeliu této neděle přítomny. My si dnes před sebe postavíme radost z Ježíšova slavnostního vjezdu.

Přichází král

„Druhého dne se dovědělo mnoho poutníků, kteří přišli na svátky, že Ježíš přichází do Jeruzaléma. Vzali palmové ratolesti, šli ho uvítat“ (v. 12-13). Ptáme se, kde se taková aktivita v těch lidech vzala? Co je přimělo k tomu, že trhají palmové ratolesti a spěchají jimi Ježíše přivítat? Zdá se, že zde zapůsobilo svědectví o posledním Ježíšově podivuhodném skutku. Čteme o něm v předchozí jedenácté kapitole. V ní Ježíš vykonal asi největší ze svých znamení - vzkřísil z mrtvých svého přítele Lazara, který byl již čtyři dny ve skalní hrobce. To nemohlo zůstat v tajnosti. O takových věcech se mluví. To jde od úst k ústům. Dovedeme si představit jak jeden druhému říkají: Už jsi slyšel, co ten Ježíš udělal? Mě to říkala Sára a ta to má zase od Ráchel, která je vnučkou Mordechaje, který to prý viděl na vlastní oči. Takové mimořádnosti se šířily rychle a nebylo zapotřebí ani sdělovacích prostředků. Od úst k ústům letěla zpráva o zázraku, jaký nemá obdoby.

V 11. kapitole čteme, jak židovští poutníci stojí před velikonocemi v Jeruzalémském chrámu a dohadují se, zda také Ježíš přijde na svátky (11,56). Velký zástup Židů zjistil, že Ježíš se zdržuje v Betánii nedaleko Jeruzaléma. Stáhli se tam, aby viděli Ježíše a také na vlastní oči Lazara, který byl vzkříšen. Byli jednoduše fascinováni a také zvědaví. Nakonec, kdo by nebyl. Vzkříšení Lazara tak způsobilo veliký rozruch, který hýbal zástupy lidí. Vyvolalo to takové vření, až se velekněží domluvili, že kromě Ježíše budou muset zlikvidovat také Lazara. Důvod: *„Neboť mnozí Židé kvůli němu (Lazarovi) odcházeli a věřili v Ježíše“* (12,11).

Před velikonocemi v Jeruzalémě to tedy notně vřelo a kvasilo. Zástupy jsou vzrušeny Ježíšem, jeho mocí, vzkříšením Lazara. Nedivíme se už tedy tolik, jak to, že najednou zástup trhá palmové ratolesti, když se dozví, že Ježíš přijíždí do Jeruzaléma. Je to zřejmě spontánní akce, vyvolaná pod dojmem Ježíšova zázraku. Zástup, v němž mnozí v Ježíše uvěřili (12,11), se cítí puzen Ježíše oslavit. Koho v něm vidí? Je to jednoznačné. Vidí v něm **krále:** *„Hosanna, požehnaný, jenž přichází ve jménu Hospodinově,* ***král izraelský****“* (v. 13). Na první pohled to vypadá jako špatný vtip, jako nějaká satirická divadelní scénka. Ježíš, obyčejný tesař, prostý rabbi z Galileje, usedá na oslátko a vjíždí na něm do Jeruzaléma. A lidé volají „král izraelský“. To je přece satira na skutečné krále, to je přece výsměch skutečným královským průvodům! Mohlo to tak působit. Ale evangelium nám chce ukázat, že tady a takto přichází pravý král. To, co vypadá jako parodie na královský průvod, v sobě obsahuje důležité poselství. Tento pravý král od Boha nepřichází s mocí a pýchou, aby náležitě předvedl svou slávu a nadřazenost nad ostatními. Z tohoto vyzařuje docela jiný duch. Duch pokory - dopravním prostředkem není válečný oř, dokonce ani osel - dospělec, ale „oslátko“, mládě. Tak to bylo už ve starém proroctví Zacharjášově: *„Hle, přichází k tobě tvůj král, spravedlivý a zachráněný, pokořený, jede na oslu, na oslátku, osličím mláděti“* (Za 9,9). Jak si prorok dá práci, aby zdůraznil, že to bylo oslí mládě. Použije také poněkud zvláštní slova pro krále: *Spravedlivý* (to nám ještě nečiní potíž, král by měl jednat podle práva - kdo jiný než on!). Ale také *pokořený* a *zachráněný.* To už nám ke králi tolik neladí. Když už, tak lidé žádají krále silného, který se jen tak před někým nehrbí. K takovému králi lidé vzhlížejí. Tento je ovšem pokořený. Ale jak uvidíme ne pokořený před lidmi. Pevně stál Ježíš před veleradou i před Pilátem, vysoko nad nimi vyčníval. On je pokořený před Bohem a před úkolem, který ho čeká. Dobrovolně přijme zradu, trnovou korunu, výsměch, bičování, kříž i smrt. Ale také je to král zachráněný - tedy vše dojde svého cíle a Ježíšovo pokoření se promění ve slávu vzkříšení.

Takové povahy je tedy tento tak trochu jiný král, který právě vjíždí do Jeruzaléma. Vymykal se zcela

představám o panovnících své doby, o kterých sám řekl: *„Ti, kdo mají skvělý šat a žijí v přepychu, jsou v královských palácích“* (Lk 7,25). Ježíš je král, kterému nejde o vlastní slávu, prospěch a požitek. Je to král, který dává sám sebe světu. Přijíždí na oslátku, vlastně bezbranný, není obrněn pancířem kyrysu, není chráněn gardou a úředníky. Přijíždí, aby se všem daroval, ne aby všechny podrobil a opanoval.

A zástupy to cítí. Ještě jsou pod dojmem toho, jak Ježíš vzkřísil Lazara. Má tedy Boží moc, která jediná je něčeho takového schopna. Tato moc, je silnější než všechny výboje a edikty císařů. A Ježíš ji neužívá pro sebe, aby nastolil a utužoval svou moc a své postavení. On Boží mocí slouží lidem. Proto, když se jásající zástup připojí k jeho vjezdu do Jeruzaléma, volá: *„Hosanna, požehnaný, jenž přichází ve jménu Hospodinově, král izraelský“* (v. 13).

Hosanna

Z příjezdu tohoto krále panuje v zástupu zjevná radost. Vidí totiž že je „požehnaný“, že je v něm Boží přítomnost, Boží moc. Přichází „ve jménu Hospodinově“. Nemá úmysly své vlastní, ale Boží.
Očekávání Mesiáše, krále poslaného Bohem, bylo mezi Židy té doby velmi silné. Mesiáš měl přijít a obnovit všechno, zachránit Izrael z rukou nepřátel, nastolit dobu míru, dobu Božího království. A u Ježíše vidí, že je v něm Boží moc, která pozvedá, zachraňuje, uzdravuje nemocné, dokonce křísí z mrtvých.

Proto zástupy volají starobylým zvoláním: *„Hosanna, požehnaný, jenž přichází ve jménu Hospodinově.“* Toto zvolání si zástup nevymyslel sám. Je to citát ze Starého zákona. Setkáme se s ním např. v Ž 118,25-26: *„Prosím, Hospodine, pomoz! Prosím, Hospodine, dopřej zdaru! Požehnaný, jenž přichází v Hospodinově jménu.“* Kněz zpíval žalm 118. při radostném svátku stánků a lid odpovídal voláním hosanna. Prosili tak Boha o pomoc, záchranu a požehnání. Slovo „hosanna“ je pořečtěný tvar původního hebrejského „hóšia-na“, což znamená „zachraň přece“. Později nabylo toto slovo spíše významu „sláva“, něco jako „haleluja“. Ale původní smysl tohoto zvolání je „zachraň přece“. To dává dobrý smysl i při Ježíšově vjezdu do Jeruzaléma. Lidé byli nedávno svědky jak zachránil Lazara ze zajetí smrti. Je tedy tím, kdo skutečně zachraňuje, kdo má moc od Boha k záchraně člověka z věcí, na které je člověk sám krátký, s čím si sám neporadí, co jej přemáhá. Proto zástupy volají: Zachraň přece, vždyť ty jsi ten Požehnaný, ty přicházíš ve jménu Hospodinově. Ujmi se nás. Ty jsi náš král. Je to prosba o pomoc. Je to prosba a zároveň i radostná oslava Krista. On skutečně je tím králem, kterého nám Bůh slíbil. Z toho se zástupy radují. Voláním hosanna prosí o pomoc, aby se jich tento král ujal, a zároveň tohoto zvolání užívají k radostné oslavě toho, který přichází od Boha.

Neboj se

Jaké poselství nese příběh Květné neděle nám?

Jistě můžeme a máme prožít onu radost, která naplnila zástup vítající Ježíše. Je-li Ježíš králem, tím požehnaným, který přichází ve jménu Hospodinově, pak je jim i pro nás. I my máme krále, který přišel, ne aby si dal sloužit, ale aby sloužil a dokonce dal svůj život za mnohé. Máme krále, který nám vládne láskou, milosrdenstvím, milostí. Ano, je to král, král mocný a slavný, král králů, Stvořitel a Pán všeho. Ale svou jízdou na oslátku přesvědčivě prokázal, jaké jsou jeho úmysly. Ne o tyranském opanování všech, ale o službě všem, o záchraně všech.

Volejme tedy s důvěrou i my své hosanna v obojím významu: ve smyslu „zachraň přece“, zachraň i nás, ujmi se i nás v naší nouzi, v našem hříchu, v naší smrtelnosti. I ve smyslu oslavném - buď tobě sláva, žes to udělal, ty ses nás přece už rozhodujícím způsobem zastal, když jsi v cestě kříže vzal na sebe všechnu nemoc a hřích i smrt člověka. Tys měl moc povolat Lazara z mrtvých, ale ještě více, tys sám jsi byl vzkříšen z mrtvých a smrt nad tebou již nepanuje. Zachraň přece, ale také díky, žes to učinil a ještě dokonáš ve svém království.

A ještě jedno povzbuzení nakonec. Zaznívá v tom citátu z proroctví Zacharjášova: *„Neboj se, dcero Siónská, hle, král tvůj přichází, sedě na oslátku“* (v. 15). Neboj se. Jak toto také potřebujeme slyšet ve světě, kde o situace ohrožení nebývá nouze. Úzkost a strach dokáží paralyzovat život dopředu, ještě dříve, než něco nastane. I Bible to ví, že „strach působí muka“ (1J 4,18). Boží slovo nám říká: Neboj se. A vždy když Bible říká „neboj se“, přidává i důvod. Zde - protože k tobě přichází tvůj král, ten, který tě neponechá napospas, ten, který tě zachraňuje, ten, který se tě ujímá a který tě zaštiťuje. Už nejsi na nic sám, on je s tebou.

A tak tedy: Hosanna, ty požehnaný, jenž přicházíš i k nám ve jménu Hospodinově, králi izraelský i králi náš. AMEN

Květná neděle 13.4.2014 Michal Žemlička